

dését nyugodtan bevárhassuk, addig pedig a megadott irányban, a görög-pótló tanfolyam fejlesztésével igyekezzünk helyzetünkön segíteni.

Majd meglátjuk, mily példával jó segítségünkre Olaszország!

Én meg vagyok győződve, hogy ez ország könnyen hevülő, de egyúttal kiválóan gyakorlatias népe, mely költészetben és kereskedelemben egyaránt mesterévé tudott lenni Európának, meg fogja találni az utat, a melyen haladva, egyrésztől csorbitatlanul megőrizheti önálló, virágzó nemzeti kulturáját, másrésztől a reális tudományokat is oly mértékben szolgáltatathatja az ifjú nemzedéknek, hogy a középiskoláiban elért eredmény tekintetében ne kelljen pironkodnia kedvelt példaképe, Németország mellett. *Chi vivrà, vedrà!*

KÖRÖSI SÁNDOR.

A GÖRÖGPÓTLÓ TANTERV REFORMJÁRÓL.*

1. *A vita anyaga*: A törvény behozatala óta letelt 4 év eredményéről véleményyt mondottak dr. *Váczy János* 1894-ben az Orsz. T. E. K. máj. füzetében: A kétféle magyarnyelvi oktatást hibáztatja és az eredményt a magyar irodalmi tananyagból nem tartja kedvezőnek, a görög irodalmi tárgyak beosztását helytelennek ítéli és helyesebb sorrendet hoz javaslatba. — Dr. *Horváth Balázs* f. é. febr. 24 én a kassai tanári körben: A görög-pótló irodalmi tárgyak tanításának eredménye s tantervük reviziójáról cz. alatt a görög-pótló tanfolyam behozatalakor kitűzött három czélt: *a)* a gymn. nyelvioktatás eredménytelenségének orvoslását, *b)* a gymn. tanítás gyakorlatibb irányba terelését, *c)* az egységes középiskolára átmenetet: el nem értnek és a jelen tanterv útján el nem érhetőnek nyilvánítá. — Dr. *Csengeri J.* f. é. márcz. 3-iki felolvasásában e cikkekre reflektálva, részben a maga szempontjából helyesbitve kijelenti, hogy «a görög-pótló tanfolyam fentartása tárgyainak bárminő megszüntetése mellett is, czéltévesztett». Elvül mondja ki, hogy a mit a görög műveltségéből e tanfolyam átadhat, ahhoz joga van minden növendéknek, az általánosan kötelezővé teendő, a magyar irodalmi

* Felolvasta a szerző, mint formulázott hozzászólást a görög-pótló tanterv reformjáról szóló vitához a M. P. Társ.-nak 1895 ápril 20-ikán tartott rendes havi ülésén.

olvasmányokra nézve a kétféle irodalmi oktatást: az irodalmi tanítás egységének e megbontását, helytelennek tartja, a görög nyelv tanulása alól felmentettek számára modern nyelvi tanfolyamot kíván berendeztetni, és pedig a francziát ajánlja.

A görögpótló irodalmi tanításhoz fűződő szabadkézi és ábrázoló mértani rajzot szintén általánossá kívánja tenni, részint mint rendkívüli tárgyat, részint mint a közös tanítás feldolgozandó anyagát.

E felolvasás alapján eredt felszólalások jobbára a görögpótló tanfolyam fentartása mellett történtek (Heinrich, Spitkó); legfeljebb kétféle intézet szervezése mellett nyilatkoztak, hogy így egységes legyen az egyes intézetek tanterve: a francia mint modern kulturnyelv képezné az egyikféle, a klasszikus két nyelv együttes tanítása a másikféle intézetek irodalmi oktatásának fő-tárgyát.

Spitkó Lajos főigazgató az Orsz. T. E. közlöny márcz. 31. számában: A görögpótló tanfolyam cz. cikkben Horváth Balázs állításaival szemben tagadja az eredménytelenséget és f. hó 14-én megjelent Pótlásban 67 intézet értesítője alapján tünteti föl a kielégítő eredményt, a mennyiben a görögpótló tantárgyakat választó 2317 tanuló közül a jeles eredményt elért tanulók száma az irodalmi tárgyakból 673, a rajzból 695 volt, mi fényes eredménynek mondható. Heinrich a VII. ker. érettségi vizsgálatán szerzett tapasztalata is a görögpótló javára ütött ki.

Dóczi Imre az Orsz. K. T. E. K. 1895. márcz. 24-én legélesebben nyilatkozik. «E görögpótló tanterv — így szól — tele van lélektaniképtelenségekkel. «A tantervnek nem reformálására, hanem restitálására van szükség.» Nézete, hogy mivel a görögpótló bevallott célja a jövő század zenéjét képező egységes középiskolai tanterv előkészítése volt: alapja ingadozásával s végcéljával, ködbe vesző bizonytalanságával együtt veszti el jogosultságát és kivált Thukydides olvashatóságát tartja lélektani képtelenségnek. Ez ellen szólal föl dr. Váczy és Spitkó is. Mindkettő Homeron kezdené, a lyrikusokon és drámaírókon folytatná és a prózaírókon végezné, a görög irodalom ismeretetését. Kivált Váczy fejtegetése okolja meg e sorrendet nemcsak a gyermeki lélek fejlődésének, de magának a görög szellem történelmi alakulásával s feltüntetésével; mintegy a görög irodalom fejlődési menetét ültetné át az ifjú lélekbe a görög szellem termékenyítő hatásának természetes fejlesztése végett. Spitkónak hasonló

irányú megjegyzése van. Ő az V-be Herodotost, a VIII-ba Platont tárgyalná. Nem sok író, de egyet behatóan.

Dóczi a tanterv-revisió kapcsán nyilatkozik a görögpótló tanfolyamról és elítélő nyilatkozata után kijelenti, hogy a görögpótló elsőrangú tárgyának a művészettörténetnek kellene lenni. És míg a vita foly: megjelent a közoktatásügyi miniszter úr márcz. 13-ról kelt rendelete a görögpótló tanterv revisiója tárgyában az O. T. E. K. f. hó 7-iki számában. E rendelet a közoktatási tanácsot hívja föl a tanterv esetleges módosítása, kiegészítése tárgyában. Magának a tanfolyamnak fentartását az elért biztató eredmények alapján is föltétlenül kimondja.

2. A megoldás iránti javaslat:

A Csengeri tételeiből az *első* elfogadását az összes felszólalások megegyező eredményeként kimondhatja a pæd. társaság. A kétféle irodalmi oktatás megszüntetendő. Ez pædagogiai és didaktikai tévedés. Ebből önként következik a második tétel helyessége, hogy a görögpótló irodalmi anyaga egyformán szükséges minden növendékre nézve. De e pontnál térek el Csengeritől. Hivatott és képzett philologus a görög eszmevilágba bevezeti a görögöt tanulókat is. A görögpótló tanfolyam által létrehozott gazdagnak mondható irodalom bővebben megnyitotta a segély forrásokat. Ha klasszikus philologusra bizzák a görög nyelv tanulása alól fölmentett tanulók oktatását is: a fordítások segítségével, a Váczy és Spitzkó által ajánlott természetes sorrendben *egységes* irodalmi oktatást érhet el. A magyar irodalmi olvasmányok közül legfelebb a klasszikus iskola termékei, főként Révai, Kölcsey, Berzsenyi, Virág és Kazinczy műveiből lehetne válogatni a klasszikus szellem és formák érzékeltetésére, főként a klasszikus frazeologia magyarázatára, a klasszikus világnézet jellemzésére alkalmas darabokat.

A rajzoktatásban a gymn. összes növendékei egyforma tananyagot dolgozzanak föl.

De figyelmet érdemel Dóczi javaslata: a művészettörténet kiválóan alkalmas a görög szellem termékenyítő hatásának érvényesítésére. Taine és Ménard compendium-szerű művei (A görög művészet bölcséleti és ókori művészeti története), jó segédeszközök és dicsérettel emelhetem ki a *Görög földön* cz. emlékkönyvet is, mely dr. Csengeri és dr. Pasteiner szerkesztése mellett a görögországi tanulmányút érdekes, értékes eredménye.

Thukydides olvastatása mindenestre a VIII. osztályra teendő.

Herodotos egybefüggő tárgyalása az V-ben kiválóan alkalmas az ifjú lelkesedést a görög kultúra iránt felgyújtani. És ha a renaissance korban pl. Janus Pannonius Plutarchos fordításával foglalkozott: Plutarchos életrajzaiból egy pár darab kiegészíti Herodotest. Quinet: *Le genie de la Grèce* cz. posthumus művében az összes hellén-kultúra fölszárnyalásának epikusát látja Herodotosban; e lángeszű nép ethikai fenkölt gondolkodásának képét nyújtják a plutarchosi életrajzok.

Egy görögpótló olvasókönyv szerkesztése felette jó segédeszköz lehetne.

Végül Csengeri *negyedik* tételle mely a görög nyelv tanulása alól felmentettek számára modern nyelvi tanfolyam berendezését hozza javaslatba a dr. Heinrich és dr. Kármán által hangsúlyozott formában, t. i. *kétféle* intézet szervezése útján volna valósítandó. Egyszersmind mondja ki a pæd. társaság hálasköszönetét a miniszter urnak, hogy a görögpótló tanfolyam reformját napirendre tűzni kegyes volt.

HEGEDÜS ISTVÁN.

A GÖRÖGPÓTLÓ MAGYAR IRODALMI TANÍTÁS.

Az orsz. középiskolai tanáregyesület központi választmányának látta nem rég, napirendre tűzni ezt a themát. Öt év tapasztalatai, úgymond, bőven elégségesek arra, hogy alaposan hozzászólhasson a tanárvilág. Felszólalásokban nem is volt hiány. Az orthodoxabb classicus philologusok, természetesen, a Cato szigorú sententiájával végzik: «*Ceterum censeo Carthaginem esse delendam!*» Pedig, a mint egyik görög tanító collegám nevetve elismerte, a görögpótló tanításnak magok a görögül tanulók is nagy hasznát veszik.

Először is azóta sokkal buzgóbban és odaadóbban látnak a dolog után a görög collegák, nehogy a hívek, elkedvetlenedvén, megszökjenek; másodsor kevesebbet grammatizálnak s bővebb tért nyitnak a tárgyi és művelődéstörténeti mozzanatok megbeszélésére. Olyan ez, mint a szabad vallásgyakorlat. Nagyobb buzgóságra serkenti a pásztorokat, de erősebb meggyőződést s bensőbb ragaszkodást ébreszt a hívekben is. Persze, az már visszás állapot, ha egy ugyanazon osztályban egy kézbe kerülvén mind a két tárgy, hittérítőnek csap fel a szívvel-lélekkel classicus philologus s a